

ศิลปะผ้าทอลายดอกปืบสู่การสร้างสรรค์เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายสตรี

กীরติญา สอนเนย

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Corresponding author: keeratiya.s@psru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาและวิเคราะห์ศิลปะการทอผ้าลายดอกปืบ 2) ออกแบบและสร้างสรรค์เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายสตรีจากผ้าทอลายดอกปืบ สำหรับกลุ่มสตรีวัยทำงาน อายุ 25-45 ปี โดยประยุกต์ใช้องค์ความรู้ของผ้าทอ ศิลปะผ้าทอลายดอกปืบ หลักการออกแบบเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย และการออกแบบแฟชั่นที่ยั่งยืนมาเป็นแนวทางด้วยการเน้นใช้ผ้าเป็นวัสดุหลัก ลดการใช้วัสดุชนิดอื่น ๆ ใช้การต่อผ้าเพื่อใช้ประโยชน์จากผ้าทอทั้งผืน ลดเศษผ้าเหลือทิ้ง ใช้เทคนิคการจีบระบาย และ 3) ประเมินผลการสร้างสรรค์เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายสตรีจากผ้าทอลายดอกปืบร่วมกับช่างผู้เชี่ยวชาญในการตัดเย็บเสื้อผ้า ใน 2 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบของหลักการแนวคิด และองค์ประกอบของผลิตภัณฑ์ต้นแบบที่ได้ ผลการวิจัยพบว่า ความเป็นมาของผ้าทอลายดอกปืบได้รับแรงบันดาลใจจากดอกปืบ พันธุ์ไม้มงคลพระราชทานของจังหวัดพิษณุโลก โดยใช้เส้นฝ้ายหรือเส้นไหมประดิษฐ์ในการทอด้วยเทคนิคการมัดหมี่แบบเส้นพุ่ง ลวดลายของผ้าทั้งผืนแบ่งเป็น 3 ส่วน ส่วนแรกเป็นสีพื้น เช่น สีม่วง สีเหลือง สีฟ้า สีชมพู สีแดง ส่วนที่สองเป็นลายเชิง และส่วนที่สามเป็นตัวลายดอกปืบ ในส่วนนี้จะใช้เส้นใยสีขาว และผลการสร้างสรรค์เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายต้นแบบ 1 คอลเลกชัน จำนวน 10 ชุด ประกอบด้วย ชุดเดรส ชุดกระโปรง ชุดกางเกง โดยใช้หลักศิลปะมาเป็นแนวทางในการออกแบบ ทำให้ชุดที่ได้มีความสวยงาม การตัดเย็บประณีต มีจุดเด่นจากการตกแต่งด้วยเทคนิคจีบระบาย รูปแบบสามารถนำเสนอให้ลวดลายทอของผ้าดอกปืบมีความโดดเด่น เครื่องแต่งกายสามารถประยุกต์ใช้ได้หลากหลายโอกาส การประเมินการสร้างสรรค์เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายจากผ้าทอลายดอกปืบ พบว่า เป็นกระบวนการที่เหมาะสม เนื่องจากผลงานที่ได้สวมใส่ได้จริงและสามารถนำเสนอคุณสมบัติศิลปะของผ้าทอสู่การนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง

คำสำคัญ : 1. ศิลปะผ้าทอ 2. ลายดอกปืบ 3. เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย

The art of weaving flower-patterned silk cloth into creative women's clothing

Keeratiya Sornnoey

*Faculty of Science and Technology, Pibulsongkram Rajabhat University,
Phitsanulok 65000, Thailand*

Corresponding author: keeratiya.s@psru.ac.th

Abstract

The objectives of this study were: 1) To study and analyze the art of weaving flower-patterned silk cloth, “Dok Peep” fabric; 2) To design and create women’s clothing from the woven “Dok Peep” flower-patterned fabric for working-age women aged 25-45 years. The study applied knowledge of weaving, the art of weaving “Dok Peep” flower patterns, clothing design principles, and sustainable fashion design principles. The emphasis was on utilizing fabrics as the primary material, reducing the use of other materials, maximizing the utility of woven fabric, minimizing fabric waste, employing pleating techniques; and 3) To assess the feasibility of creating women’s clothing using “Dok Peep” flower pattern woven with cotton threads or artificial silk, collaborating with expert tailors. The evaluation included a performance appraisal form covering two elements: the conceptual element and the components of the prototype product achieved. The research findings revealed that the inspiration for weaving “Dok Peep” flower-patterned fabric was derived from the auspicious “Dok Peep” plants bestowed by royalty in Phitsanulok Province. The fabric was woven using silk or synthetic fibers, employing a weft-style Mudmee technique known as “Sen Phung” (upright thread). The fabric’s pattern was divided into three parts: the base color section (e.g., purple, yellow, blue, pink, and red), the decorative pattern section, and the “Dok Peep” flower pattern using white threads. The creation of the prototype clothing collection resulted in 10 sets, including dresses, skirts, and pants. The garments are remarkable with impeccable tailoring and distinctive pleated decoration techniques showcasing the signature woven “Dok Peep” flower pattern. The apparel is versatile for various occasions (mix and match). This approach proved suitable for creating clothing and apparel from woven fabric with a “Dok Peep” flower pattern, given its wearable nature. It effectively presents the artistic features of woven materials in practical applications.

Keywords: 1. Textile weaving art 2. “Dok Peep” flower pattern 3. Clothing and accessories

บทนำ

ผ้าเป็นปัจจัยพื้นฐานสำหรับการทำเครื่องนุ่งห่ม จึงมีความสำคัญในการดำรงชีวิต เพราะผ้าเป็นหนึ่งในปัจจัยสี่ นอกเหนือจากอาหาร ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค และยังมี ความสำคัญในการบ่งบอกสถานะของผู้สวมใส่ ในอดีตมีการ ทอผ้าใช้เองในครัวเรือน กล่าวได้ว่า ผ้าทอเป็นศิลปะอย่างหนึ่ง ที่มีความเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณีของแต่ละพื้นที่ เปรียบเสมือน ตัวแทนแห่งคุณค่าทางวัฒนธรรม เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ ที่แสดงถึงภูมิปัญญาของคนในแต่ละท้องถิ่นรวมถึงทุนของ ชุมชนที่นำมาสร้างสรรค์ผ่านผืนผ้า ตั้งแต่กระบวนการของ เส้นใย การย้อมสี การออกแบบลวดลาย และการทอของ ศิลปินผู้สร้างสรรค์ ซึ่งเป็นภูมิปัญญาที่มีการสั่งสมและ ถ่ายทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่นทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็น ทางการ สิ่งเหล่านี้จึงทำให้ผ้าทอของแต่ละพื้นที่มีเอกลักษณ์ เฉพาะและสามารถแสดงออกถึงความเจริญรุ่งเรืองทางด้าน ศิลปวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ของกลุ่มคนผ่านทางลวดลาย และสีสันของผ้าทอ ซึ่งกรรมวิธีในการทอผ้าเป็นงานศิลปะ ที่ต้องอาศัยความประณีตละเอียดอ่อน ความพยายาม ความสามารถ ทักษะที่เกิดจากการฝึกฝนจนเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ของช่างทอ นอกจากนี้การทอผ้ายังได้มี การประยุกต์และปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสภาพ การเปลี่ยนแปลงของสังคมเพื่อสะท้อนวิถีชีวิตเรื่องราวของ ชุมชนในช่วงเวลานั้น ๆ

ศิลปะผ้าทอลายดอกปืบเป็นการสร้างสรรค์ลวดลายผ้าทอ ภายใต้อาคารประกวดลวดลายผ้าที่ทางจังหวัดพิษณุโลก จัดขึ้นเพื่อต้องการสร้างและพัฒนาผ้าทอพื้นเมืองประจำ จังหวัด และยกระดับให้เป็นผลิตภัณฑ์ชุมชน กลุ่มทอผ้า บ้านม่วงหอม ตำบลแก่งโสภา อำเภอวังทอง จึงได้ออกแบบ และส่งผ้าม่วงลายดอกปืบเข้าประกวดและได้รับรางวัลชนะเลิศ (Jitchinakul, 2009: 8) ลักษณะของผ้าทอลายดอกปืบ เกิดจากสัญลักษณ์ดอกปืบ พันธุ์ไม้มงคลพระราชทานของ จังหวัดพิษณุโลก โดยใช้เส้นใยไหมหรือเส้นใยฝ้ายสีขาว ทอเป็นลายดอก และใช้เส้นใยที่ผ่านกระบวนการย้อมสีม่วง ซึ่งเป็นสีประจำจังหวัดทอเป็นสีพื้นของผ้า จึงทำให้ดอกปืบ มีความโดดเด่นสวยงามมากยิ่งขึ้น ต่อมามีการพัฒนาสีของ ผ้าทอลายดอกปืบโดยการใช้สีพื้นที่หลากหลาย เช่น สีแดง สีเหลือง สีฟ้า สีชมพู สีเขียว สีดำ เพราะด้วยคุณสมบัติของ เส้นใยสามารถติดสีได้เป็นอย่างดี จึงสามารถย้อมสีได้ หลากหลาย ซึ่งกลุ่มชุมชนส่วนใหญ่ใช้กระบวนการย้อมด้วย

สีธรรมชาติเพื่อให้เหมาะสมกับการนำไปใช้ได้หลากหลาย โอกาส ทั้งเพื่อการสวมใส่และการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ ของใช้ต่าง ๆ ส่งผลให้ผ้าทอลายดอกปืบมีความสวยงามและ มีคุณค่าของวัฒนธรรมทางภูมิปัญญาที่ควรส่งเสริมและนำมา ต่อ ยอดให้เกิดมูลค่าและคุณค่าเพิ่มจากทุนทางวัฒนธรรมได้ สอดคล้องกับนโยบายของจังหวัดที่มีการรณรงค์ให้หน่วยงาน และประชาชนทั่วไปในพื้นที่ได้สวมใส่ผ้าทอลายดอกปืบ แต่จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัดเย็บแปรรูปผ้า พบว่า รูปแบบ ที่ตัดเย็บส่วนใหญ่เป็นรูปแบบทางการและใช้ผืนผ้าดอกปืบ ชนิดเดียวในการตัดเย็บชุดหรือเสื้อหนึ่งตัว ซึ่งอาจจะถูก จำกัดในเรื่องของโอกาสการสวมใส่ที่ไม่หลากหลาย ส่งผลให้ แฟชั่นเสื้อผ้าจากผ้าทอลายดอกปืบมีกลุ่มผู้บริโภคยังไม่ แพร่หลายมากนัก ทั้งที่ด้วยคุณสมบัติและความงามของผ้าทอ สามารถที่จะนำมาออกแบบให้ได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้นได้ และด้วยกระแสความนิยมของกลุ่มคนที่ให้ความสำคัญกับ ผลิตภัณฑ์ที่มีความเป็นเอกลักษณ์สวยงามโดยเฉพาะ กลุ่มสตรีวัยทำงานที่มีโอกาสในการสวมใส่ได้หลายโอกาส

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะใช้ศิลปะของผ้าทอลายดอกปืบ มาออกแบบและสร้างสรรค์เป็นเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายสตรี เพราะเป็นการได้ใช้ประโยชน์จากผืนผ้าทั้งผืน และสามารถ แสดงความงามของลวดลายผ้าได้อย่างสง่างาม รวมถึง คุณสมบัติของผ้าทอที่ถูกผลิตมาจากเส้นใยฝ้ายและเส้นใยไหม ที่มีคุณสมบัติสามารถดูดความชื้นได้ดี ทนทาน สวมใส่สบาย ระบายอากาศได้ดี เหมาะกับทุกสภาพอากาศ คือจะรู้สึก เย็นเมื่ออากาศร้อน และจะรู้สึกอุ่นเมื่ออากาศหนาว โดยแรงบันดาลใจในการออกแบบได้นำแนวคิดแพตเทิร์นไร้เศษ มาใช้เพื่อเป็นการลดสิ่งเหลือทิ้งของการผลิตเสื้อผ้าให้ น้อยที่สุด สอดคล้องกับแนวคิดการออกแบบแฟชั่นยั่งยืนของ ปรีดา ศรีสุวรรณ และพัชรา อุทิศวรรณกุล (Srisuwan & Utiswannakul, 2019) ที่กล่าวว่า เป็นแนวคิดที่สามารถ พัฒนาโครงสร้างให้มีความน่าสนใจกว่ารูปแบบเดิม และหนึ่ง ของหลักความยั่งยืนในด้านการลด การรีไซเคิล เป็นการ สร้างสรรค์ผลงานที่ไม่เหลือเศษจากระบบการผลิต เน้นการ ใช้ผ้าทออันทรงคุณค่าอย่างคุ้มค่าแห่งมรดกทางภูมิปัญญา ของผ้าทอ สอดคล้องกับกระทรวงวัฒนธรรมที่สนับสนุนให้ นักออกแบบนำผ้าทอภูมิปัญญาของคนไทยมาออกแบบตัดเย็บ เป็นเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย สนับสนุนให้ชุมชนสร้างสินค้าทาง วัฒนธรรมที่เรียกว่า CPOT: Cultural Product of Thailand การออกแบบคำนึงถึงความทันสมัยเข้ากับกระแสแนวโน้ม แฟชั่นและสามารถสวมใส่ในชีวิตประจำวันได้หลากหลายโอกาส

พร้อมทั้งยังคงเอกลักษณ์ผ้าทอของชุมชนไว้ และมีคุณภาพ สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ซึ่งผลการออกแบบ สร้างสรรค์ที่ได้จะเป็นแนวทางการอนุรักษ์และพัฒนา ภูมิปัญญาผ้าทอให้มีคุณค่าและมูลค่าเพิ่ม เกิดการนำไปใช้ อย่างเป็นรูปธรรม นำมาซึ่งการสร้างงาน สร้างรายได้จาก กระบวนการสร้างสรรค์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ศิลปะการทอผ้าลายดอกป๊อบ เทคนิคการทอ ลักษณะของลวดลาย ขนาด สี สัน และ คุณสมบัติของผืนผ้า
2. เพื่อออกแบบและสร้างสรรค์เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายสตรี จากผ้าทอลายดอกป๊อบ
3. เพื่อประเมินผลการสร้างสรรค์เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายสตรี จากผ้าทอลายดอกป๊อบ

การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎี แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ องค์ความรู้ผ้าทอ การออกแบบเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายสตรี และการออกแบบแฟชั่นแนวคิดยั่งยืน โดยมีประเด็นเนื้อหาที่สำคัญเพื่อนำมากรอบแนวคิดของการวิจัย ดังนี้

1. องค์ความรู้เกี่ยวกับผ้าทอ

การทอผ้าในแต่ละพื้นที่จะมีลักษณะเป็นของตนเอง ทั้งในด้านเทคนิคการทอ วัตถุประสงค์ที่ใช้ สี สัน ลวดลาย และรูปแบบ การใช้สิ่งทอนั้น ๆ ขึ้นอยู่กับประโยชน์ใช้สอยในชีวิตประจำวัน วิธีการทอผ้าจะมีหลักการทอคล้ายกับการสานลายขัด คือ การขัดกันที่เรียกว่า เส้นยืนและเส้นพุ่ง โดยมีพืมหรือพินหัว เป็นเครื่องมือสำหรับสอดเส้นไหมหรือฝ้ายยืน เพื่อจัดเส้น ให้อยู่ห่างกัน และใช้กระทบเส้นพุ่งที่สานขัดกับเส้นยืนให้อัด แน่นเป็นเนื้อผ้า โครงสร้างของผ้าทอ มี 3 แบบ คือ 1) ผ้าทอ ลายขัดธรรมดา (plain weave) เป็นผ้าทอที่ใช้เส้นด้ายพุ่งสอด ใต้เส้นด้ายยืน 1 เส้น แล้วข้ามด้ายยืนเส้นถัดไป 1 เส้น แล้วทอ ซ้ำไปเรื่อย ๆ สมบัติของผ้าทอลายขัดแบบเรียบ จะเป็นผ้า ที่มีความแข็งแรง ผิวนุ่ม ให้สัมผัสที่สบาย 2) ผ้าทอลายสอง (twill weave) เป็นผ้าทอที่มีโครงสร้างใช้เส้นด้ายยืนและเส้นด้าย พุ่งสานขัดกัน เกิดเส้นลวยเรียงเป็นแนวทแยงมุม อาจใช้ อัตราส่วนการทอ 2/1 หรือ 2/2 ก็ได้ สมบัติผ้าทอลายสอง มีความทนทาน ทนต่อการขัดสี มีความโค้งงอดี ไม่ยับง่าย 3) ผ้าทอลายตัวน (satin weave) เป็นโครงสร้างผ้าทอ ดัดแปลงมาจากผ้าทอลายสอง โดยทำให้เส้นด้ายลวยที่เกิดขึ้น

มีความยาวมากกว่าเส้นลวยของผ้าลายสอง การกำหนดให้ เส้นด้ายพุ่งข้ามไปยังเส้นด้ายยืนหลายเส้น แต่พุ่งลวดไปเพียง เส้นเดียว แล้วสลับต่อเนื่องกันไป เช่น อัตราส่วน 4/1 แนวเส้น ลวยคล้ายลายสอง แต่ผิวนุ่มผ้าเรียบ ลื่น และสะท้อนแสงได้ดี คุณสมบัติผ้าตัวนจะมีความมัน ไม่ค่อยยับ เนื้อผ้าค่อนข้างแน่น ให้ความสบายและความอบอุ่นในขณะสวมใส่ (Chawalawan, 2012: 170)

ผ้าทอลายดอกป๊อบเกิดจากเทคนิคการมัดหมี่ เป็นการเรียก ตามภาษาอินโดนีเซีย เป็นการย้อมเส้นไหมโดยที่ช่างทอ จะต้องออกแบบลวดลายผ้าก่อนที่จะย้อมสีหลายครั้ง ใช้วิธี ปิดบังเส้นด้ายไม่ให้สีที่ย้อมครั้งหลัง ๆ เปื้อนติด ด้วยการ ใช้ เชือกมาผูกมัดป้องกันไม่ให้สีย้อมซึมเข้าไปเปื้อน การทอ มัดหมี่แต่ละผืนต้องใช้เวลาและความประณีต จัดเรียงเส้น ไหมให้สม่ำเสมอคงที่ และกรรมวิธีต้องเรียงลำดับก่อนหลัง เพื่อให้เกิดลวดลายสวยงาม ถูกต้อง ลวดลายส่วนใหญ่จะใช้ การจดจำสีบดต่อมาจากบรรพบุรุษ มัดหมี่ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ หมี่ลวด หมายถึง ผ้ามัดหมี่ที่มัดและทอด้วย ลวดลายเดียวกันตลอดทั้งผืน หมี่คั่น หมายถึง ผ้ามัดหมี่ ที่ทอลวดลายสลับกับการทอด้วยเส้นด้ายธรรมดาที่ไม่มีลาย สลับกันตลอดผืน (Chudhavipata, 2012: 18) เทคนิคการทอ ส่วนใหญ่เหมือนกับการทอผ้าพื้น ลวดลายไม่พุ่งนูนออกจากเนื้อผ้า (Phanichphant, 2004: 13) ดังนั้น หากต้องการมัดหมี่หลายสี ก็ต้องทำการมัดย้อมสีหรือเรียกว่า โอบหมี่ โดยมัดเส้นเชือก บริเวณส่วนที่ย้อมแล้วเพื่อรักษาสีที่ย้อมครั้งแรกในบริเวณ ที่ไม่ต้องการย้อมทับสีใหม่ แล้วนำมาย้อมสีทับหลายครั้ง เพื่อให้ได้ลวดลายสีสันทตามต้องการ

2. การออกแบบเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายสตรี

การออกแบบเสื้อผ้าเปรียบเสมือนผลงานที่ผู้ออกแบบ คิดสร้างสรรค์โดยนำความรู้ ประสบการณ์ และจินตนาการ สื่อนออกมาในรูปแบบของแบบร่าง จากนามธรรมให้เป็นรูปธรรม เป็นผลงานที่มีลักษณะเฉพาะที่สื่อความหมายเป็นตัวตนของ ผู้ออกแบบ โดยยึดหลักทางด้านศิลปะ คือ ความสวยงามและ ประโยชน์ใช้สอย หลักการออกแบบเสื้อผ้า ประกอบด้วย สัดส่วน เป็นสัดส่วนระหว่างแบบเสื้อและส่วนประกอบต่าง ๆ เช่น ปกเสื้อ กระเป๋ กระดุม รูปร่าง เส้นกรอบนอกของวัตถุ ที่แสดงให้เห็นภาพเพียง 2 มิติ มีลักษณะแบนราบ เห็นเฉพาะ ความกว้างและความสูง ได้แก่ รูปร่างปกติ รูปร่างทรงลิ้ม ทรงนาฬิกาทราย สามเหลี่ยม รูปไข่ สีเหลี่ยมผืนผ้า สมดุล การจัดวางสิ่งตกแต่งและส่วนประกอบของเสื้อผ้า จังหวะ หมายถึง การจัดวาง การใช้เทคนิคการตกแต่งเสื้อผ้า การนำ

วัสดุมาตกแต่งบนตัวเสื้อ จุดเด่นหรือการเน้น (Somnoey, 2011: 105-108) ส่วนกระบวนการออกแบบเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายสตรีประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นตอนการศึกษาค้นคว้าข้อมูลของกลุ่มเป้าหมาย โครงร่างของเครื่องแต่งกาย ฤดูกาลของเครื่องแต่งกาย รูปแบบ ภาพลักษณ์ การกำหนดที่ตั้งทางการตลาด 2) ขั้นตอนการออกแบบ การเลือกใช้ผ้า การเลือกใช้สี การกำหนดประเภทของเครื่องแต่งกายหรือโอกาสในการสวมใส่ และ 3) ขั้นตอนการพัฒนา เป็นการสร้างโครงสร้างเครื่องแต่งกายและการจัดทำต้นแบบ (Srikaew & Theppituck, 2017: 129) นอกจากนี้ กิริติญา สอนเนย (Somnoey, 2011: 120-121) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการออกแบบเสื้อผ้า ได้แก่ 1) กำหนดกลุ่มเป้าหมาย เช่น กลุ่มที่ชอบความกลมกลืน ชอบความอ่อนหวาน ชอบการเปลี่ยนแปลง ชอบความโดดเด่นสะดุดตา 2) กำหนดมุมมอง เช่น ลักษณะเสื้อผ้าที่ดูพิถีพิถัน ทะมัดทะแมง คล่องแคล่ว ลำลองสบาย ๆ 3) รูปแบบ เช่น มีความล้ำสมัย มินิมอล โอเรียนทอล หรือแปลกใหม่ตามแนวโน้มแฟชั่น 4) โอกาส เช่น ชุดทางการ ชุดทำงาน ชุดที่ใส่ไปงานสังสรรค์ทั่วไป ชุดที่ออกแบบให้ดูกระฉับกระเฉง 5) กำหนดชื่อริ้ม และ 6) กำหนดรูปทรง เส้นกรอบนอก รายละเอียด สีสนั และวัสดุพิเศษของเสื้อผ้า

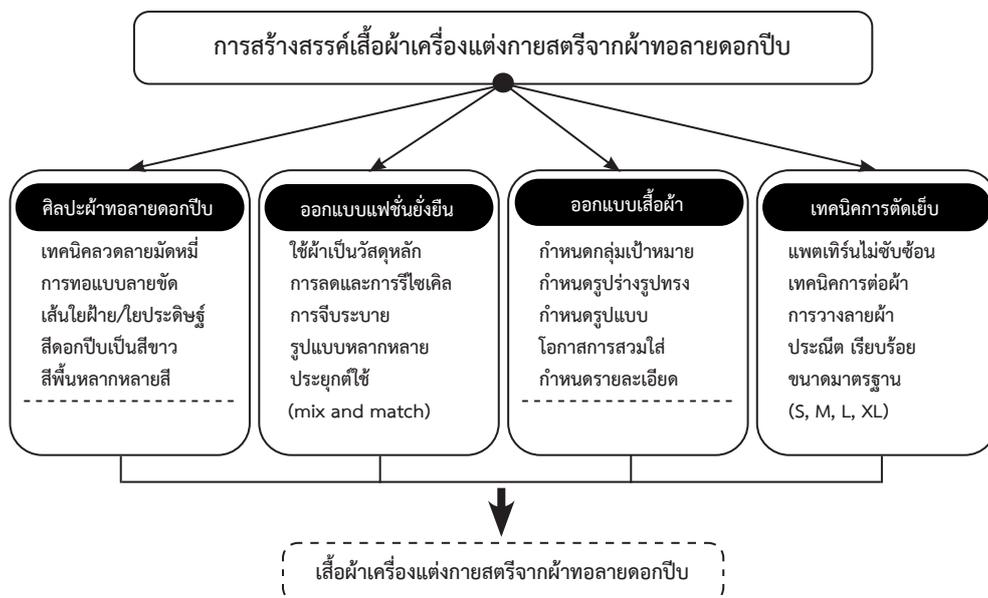
3. การออกแบบแฟชั่นแนวคิดยั่งยืน

เน้นการใช้แนวคิดยั่งยืนในด้านการลด และการรีไซเคิล

เป็นหลัก เพื่อสร้างสรรค์ผลงาน เช่น ลดการใช้วัสดุที่ผลิตขึ้นใหม่ หรือการนำเศษผ้าที่ไม่ใช้แล้วนำกลับมาใช้ใหม่ กล่าวคือ ด้านวัสดุ นักออกแบบเลือกใช้ผ้าเป็นวัสดุหลักสำหรับสร้างสรรค์ชุดเสื้อผ้า เชื่อมโยงจากแนวคิดการลดการใช้วัสดุใหม่ เลือกใช้ผ้าที่ไม่ได้ใช้แล้ว เหลือจากการออกแบบในคอลเลกชันที่ผ่านมา ด้านเทคนิค นักออกแบบเน้นการสร้างสรรค์เทคนิคใหม่ ๆ รวมไปถึงการใช้เทคนิคเดิมแต่สร้างสรรค์เป็นรูปแบบใหม่ เช่น การปัก (embroidery) การตัดต่อผ้า (patchwork) การระบาย (ruffle) ด้านโอกาสการสวมใส่สามารถสร้างสรรค์เสื้อผ้าเพื่อตอบสนองทุก ๆ โอกาสการสวมใส่ ไม่ว่าจะเป็นลำลอง ทำงาน หรือปาร์ตี้ รวมถึงการออกแบบแพตเทิร์นของเสื้อผ้าแต่ละชุด ควรแยกเป็นอิสระกับชุดอื่น และควรมีรูปแบบที่หลากหลาย เพื่อให้เหมาะกับรูปแบบการใช้งานของกลุ่มผู้บริโภคที่มีกิจกรรมการดำเนินชีวิตในด้านโอกาสใช้สอย เป็นการประยุกต์ใช้ได้หลายโอกาส (mix and match) (Srisuwan & Utiswannakul, 2019: 721-722)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้พัฒนารอบแนวคิดการวิจัยโดยประยุกต์ใช้องค์ความรู้ของผ้าทอ ศิลปะผ้าทอลายดอกปืบ หลักการออกแบบเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย และการออกแบบแฟชั่นยั่งยืน มาเป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาและวิเคราะห์ศิลปะการทอผ้าลายดอกปีบ

ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับผ้าทอลายดอกปีบ รูปแบบลักษณะที่ปรากฏ เรื่องราวประวัติความเป็นมา เทคนิควิธีการสร้างสรรค์ผืนผ้าลายดอกปีบ สี สัน ลักษณะของลวดลาย ขนาดและคุณสมบัติของผืนผ้า จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำมาพิจารณาสำหรับการออกแบบสร้างสรรค์เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายให้เหมาะสมและสอดคล้องกับผ้าทอลายดอกปีบ

2. ออกแบบและสร้างสรรค์เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายจากผ้าทอลายดอกปีบ

กระบวนการออกแบบและสร้างสรรค์เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายได้นำหลักแนวคิดการออกแบบแฟชั่นที่ยั่งยืน คือ ใช้ผ้าเป็นวัสดุหลัก ลดการใช้วัสดุชนิดอื่น ๆ ใช้การต่อผ้าเพื่อให้ใช้ประโยชน์ผ้าได้ทั้งผืน ลดเศษผ้าเหลือทิ้ง และใช้เทคนิคการจีบระบาย และรูปแบบของเครื่องแต่งกายที่สามารถประยุกต์ใช้ได้หลากหลายโอกาส (mix and match) รวมถึงพิจารณาลักษณะของผ้าทอลายดอกปีบที่ได้วิเคราะห์ คือ มีลักษณะลวดลายดอกเป็นสีขาวและมีสีพื้นหลายสี เช่น สีม่วง สีแดง สีเขียว ดังนั้น เพื่อให้ผ้าทอลายดอกปีบมีความโดดเด่นการออกแบบจึงได้นำผ้าสีพื้นมาเป็นส่วนประกอบในการออกแบบ โดยมีขั้นตอนดังนี้

2.1 กำหนดกลุ่มเป้าหมาย เป็นสตรีวัยทำงาน อายุ 25-45 ปี

2.2 ดำเนินการออกแบบ

2.2.1 กำหนดโครงร่างหรือรูปทรงของเสื้อผ้า (silhouette) ให้มีความเรียบง่าย ไม่ซับซ้อน

2.2.2 รูปแบบและขนาดของชุดให้มีขนาดมาตรฐานสำเร็จรูปพร้อมสวมใส่ (ready-to-wear)

2.2.3 โอกาสการสวมใส่ให้สามารถใช้ได้ในชีวิตประจำวัน และหลากหลายโอกาส สามารถประยุกต์ใช้ได้ทั้งโอกาสทางการ และไม่เป็นทางการ เช่น เมื่อสวมใส่เสื้อคลุมสามารถออกงานในลักษณะทางการได้และถ้าหากนำเสื้อคลุมออกก็จะสามารถเป็นชุดเพื่อการใส่ลำลองได้เช่นกัน

2.2.4 กำหนดรายละเอียด (detail) ใช้เทคนิคการจีบระบายการต่อผ้า

2.2.5 สี สัน เพื่อสร้างความโดดเด่นของสีผ้าลายดอกปีบ จึงนำไปออกแบบตัดเย็บกับผ้าสีพื้นที่มีสีสันที่กลมกลืนและตัดกัน เพื่อให้สามารถใช้สีในการเชื่อมโยงกันใน 1 คอลเลกชัน

2.3 การตัดเย็บเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายต้นแบบ สร้างแพตเทิร์นไม่ซับซ้อน ใช้เทคนิคการต่อผ้า และการวางลายผ้า ใช้ขนาดมาตรฐาน (S, M, L, XL) ตัดเย็บให้มีความประณีต เรียบร้อย มีคุณภาพ

3. ประเมินผลการสร้างสรรค์เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายจากผ้าทอลายดอกปีบ

ประเมินผลจากกระบวนการสร้างสรรค์เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายสตรีจากผ้าทอลายดอกปีบ เริ่มตั้งแต่การศึกษาวิเคราะห์ลักษณะของผืนผ้า การกำหนดกลุ่มเป้าหมาย ขั้นตอนการออกแบบ การสร้างผลิตภัณฑ์ต้นแบบ รวมถึงผลิตภัณฑ์ต้นแบบที่ได้ โดยผู้วิจัยประเมินร่วมกับช่างผู้เชี่ยวชาญในการตัดเย็บเสื้อผ้า เป็นการประเมินใน 2 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบของหลักการแนวคิด และองค์ประกอบของภาคปฏิบัติการตัดเย็บและการใช้งานได้จริง

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาและวิเคราะห์ศิลปะผ้าทอลายดอกปีบ

ผ้าทอลายดอกปีบได้รับแรงบันดาลใจจากดอกปีบ พันธุ์ไม่มงคลพระราชทานของจังหวัดพิษณุโลก โดยใช้เส้นฝ้ายหรือเส้นไหมประดิษฐ์ในการทอ ลวดลายที่ได้เกิดจากเทคนิคการมัดหมี่แบบเส้นพุ่ง ขนาดของลวดลายดอกส่วนใหญ่ จะใช้การมัดหมี่ ประมาณ 25 ลำ ซึ่งจะได้ขนาดของดอก ความสูงประมาณ 5 เซนติเมตร และความกว้างประมาณ 2 เซนติเมตร (ถ้าต้องการให้ดอกมีขนาดใหญ่ขึ้นให้ลดจำนวนลำลง กล่าวคือ ถ้ามัดจำนวนลำมากจะได้ขนาดของดอกที่เล็กลง แต่ถ้าต้องการให้ดอกมีขนาดใหญ่ขึ้นให้มัดจำนวนลำน้อยลง) การวางลวดลายของดอกจะวางในลักษณะเรียงแถวตามหน้ากว้างของผ้า ในแถวแรกจะวางแบบเว้นช่องว่างของแต่ละดอก และเมื่อขึ้นแถวที่ 2 จะวางสับหว่างกับดอกในแถวแรก เป็นเช่นนี้ไปเรื่อย ๆ จนได้ความยาวที่ต้องการ ส่วนใหญ่ผ้าทอลายดอกปีบจะมีขนาดประมาณหน้ากว้าง 38-45 นิ้ว ความยาวตั้งแต่ 1 เมตร ขึ้นไป ขึ้นอยู่กับศิลปินช่างทอผู้สร้างสรรค์ ราคาขายจะจำหน่ายราคาต่อเมตรอยู่ที่ประมาณ 250-400 บาท ขึ้นอยู่กับชนิดของเส้นใยที่นำมาทอ และแหล่งจำหน่าย

ลวดลายของผ้าทั้งผืน จะแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนแรกจะเป็นสีพื้น ส่วนที่สองเป็นลายเชิง และส่วนที่สามเป็นตัวลายดอกปีบ จากนั้นจะเป็นลายจบที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับศิลปินช่างทอที่ได้สร้างสรรค์ขึ้น สีของเส้นใยที่ใช้ในการทอ ลวดลายจะใช้เส้นใยสีขาวตามสีธรรมชาติของดอกปีบ

และสามารถอยู่บนผ้าสีพื้นได้หลากหลายสี เพื่อนำไปใช้ในโอกาสที่ต่างกัน เช่น สีม่วง สีเหลือง สีฟ้า สีชมพู สีแดง กับสีดอกปืบสีขาว ส่งผลให้ลวดลายของดอกมีความชัดเจนและโดดเด่นมากขึ้น ส่วนคุณสมบัติของผ้าที่ได้จะมีลักษณะตามชนิดของเส้นใยที่ใช้ในการทอ เช่น ถ้าใช้เส้นใยฝ้าย

จะมีความทนทาน ทนต่อความร้อน จะสวมใส่สบาย เพราะดูความชื้นและระบายความร้อนได้ดี ส่วนเส้นไหมประดิษฐ์ทำให้ผ้ามีคุณสมบัติมีความเหนียว เส้นเล็ก สีสดใสซักแล้วสีไม่ตก เส้นใยทนทาน ตัวอย่างผ้าทอลายดอกปืบดังภาพที่ 2

การทอผ้าลายดอกปืบ

ภาพที่ 2 ศิลปะผ้าทอลายดอกปืบ

2. ผลการออกแบบและสร้างสรรค์เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายสตรีจากผ้าทอลายดอกปืบ

2.1 ผลการออกแบบร่างเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายจากผ้าทอลายดอกปืบ 1 คอลเลกชัน จำนวน 10 ชุด จากแนวคิดการออกแบบแฟชั่นที่ยั่งยืน การใช้เทคนิคการจีบระบายและรูปแบบของเครื่องแต่งกายที่สามารถประยุกต์ใช้ได้หลากหลายโอกาส (mix and match) รวมถึงพิจารณาลักษณะของผ้าทอลายดอกปืบ โดยใช้หลักศิลปะมาเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ สรุปดังตารางที่ 1 และผลงานการออกแบบร่าง ดังภาพที่ 3

2.2 จากนั้นดำเนินการตัดเย็บเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายต้นแบบ ผู้วิจัยร่วมดำเนินการกับช่างผู้เชี่ยวชาญในการตัดเย็บทั้ง 1 คอลเลกชัน ประกอบด้วย 10 ชุด ดังภาพที่ 4

3. ผลการประเมินการสร้างสรรค์เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายสตรีจากผ้าทอลายดอกปืบ

ประเมินผลจากกระบวนการสร้างสรรค์เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายสตรีจากผ้าทอลายดอกปืบ เริ่มตั้งแต่การศึกษาวิเคราะห์ลักษณะของผืนผ้า การกำหนดกลุ่มเป้าหมาย ขั้นตอนการออกแบบ การสร้างผลิตภัณฑ์ต้นแบบ รวมถึงประเมินผลิตภัณฑ์ต้นแบบที่ได้ โดยผู้วิจัยประเมินร่วมกับช่าง

ผู้เชี่ยวชาญในการตัดเย็บเสื้อผ้า ผลการประเมินพบว่า วิธีการสร้างสรรค์ที่เริ่มจากการพิจารณาองค์ประกอบของผืนผ้า ลวดลาย สี สัน คุณสมบัติของเส้นใย กลุ่มเป้าหมายที่จะสวมใส่ หลักการทางศิลปะ รวมถึงนำเทคนิคการตัดเย็บต่าง ๆ มาเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานเป็นวิธีการที่เหมาะสม โดยผลงานเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายต้นแบบที่ได้ ทั้ง 10 ชุด มีความสวยงาม สวมใส่ได้จริงและใส่ได้หลายลักษณะ ประกอบด้วย ชุดเดรส ชุดกระโปรง และชุดกางเกง รองรับลักษณะของรูปร่างผู้สวมใส่ รูปแบบสามารถนำเสนอให้ลวดลายทอของผ้าดอกปืบมีความโดดเด่น กำหนดตำแหน่งการวางลวดลายได้เหมาะสม และไม่มีเศษเหลือทิ้งใช้ทุกส่วนของลวดลาย เนื่องจากการนำผ้าสีพื้นทั้งเจดสีอ่อนและเจดสีเข้มมาตัดเย็บร่วมกับผ้าทอ ใช้เทคนิคตัดเย็บจีบระบายตกแต่งชุดเพื่อเป็นการลดการใช้วัสดุชนิดอื่น ๆ ลดการใช้ทรัพยากรและคำนึงถึงหลักการออกแบบที่ยั่งยืน ผลงานที่ได้มีความประณีตในการตัดเย็บ และใช้เวลาไม่นานมากนัก เนื่องจากใช้การวางแพตเทิร์นที่ไม่ซับซ้อน เพื่อให้สามารถผลิตในปริมาณมากได้เมื่อนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ เป็นการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ผ้าทอให้เกิดการใช้กันอย่างกว้างขวางขึ้น

ตารางที่ 1 การประยุกต์หลักศิลปะเพื่อออกแบบเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายสตรีจากผ้าทอลายดอกบิ๊บ

หลักศิลปะ	แนวทางการออกแบบ
เส้น (line)	<ul style="list-style-type: none"> ◆ การใช้เส้นในการตกแต่งตัวเสื้อด้วยการตัดต่อผ้าให้เป็นจุดนำสายตาให้ดูสูงโปร่ง ◆ การใช้เส้นด้วยการกั้นขอบรอบคอเพื่อให้เกิดความอ่อนช้อยรอบตัวเสื้อ ◆ การใช้เส้นกรอบนอกของรูปทรงเสื้อผ้าเป็นรูปทรงแบบ A line
พื้นที่ (spaces)	◆ การตกแต่งในชุดเลือกใช้การระบายในบางจุด เช่น แขนเสื้อ สบหน้า ชายเสื้อ ชายกระโปรงและการตัดต่อผ้า ช่วงขอบเอว ไม่ให้ชุดดูเรียบจนเกินไปเพื่อเน้นความสวยงามของชุดและผู้สวมใส่
จังหวะ (rhythm)	<ul style="list-style-type: none"> ◆ การใช้ผ้าลวดลายดอกบิ๊บตกแต่งบางส่วนกับผ้าสีพื้นเพื่อให้เกิดจังหวะความสวยงามให้พอดี ไม่แน่นจนเกินไป ◆ จังหวะการวางแพตเทิร์นบนผ้าทำให้เกิดลวดลายที่สวยงามแตกต่างกัน เช่น การวางผ้าแนวยาวและการวางผ้าตามแนวขวาง รวมถึงการวางผ้าตามเกรนเฉดสีที่ต้องการให้เกิดรูปแบบการย้วยของเสื้อผ้า และในกรณีที่นักออกแบบต้องการให้ลวดลายของผ้ามีความต่อเนื่องกัน โดยไม่ให้มีรอยตัดต่อ เพื่อให้เกิดความสวยงามของชุด
พื้นผิว (texture)	◆ ผิวสัมผัสของผ้าให้ความรู้สึกคงรูป เพราะทอจากเส้นใยธรรมชาติ เนื้อผ้าไม่เรียบเนียน ไม่ทิ้งตัวเมื่อนำมาตัดเย็บเป็นเสื้อผ้า จึงใช้เทคนิคการจีบระบายเพื่อช่วยให้เสื้อผ้ามีความอ่อนหวานและสวยงามมากยิ่งขึ้น
ความสมดุล (balance)	<ul style="list-style-type: none"> ◆ การตกแต่งทั้ง 2 ด้านเท่ากันด้วยการระบายจีบรูป ช่วงปลายแขนเสื้อ ชายกระโปรง และชายเสื้อ ◆ การใช้ผ้าสีพื้นมาช่วยในการออกแบบชุดไม่ให้เกิดลวดลายมากเกินไปด้วยการแบ่ง 30:70 เปอร์เซ็นต์ เช่น ถ้าใช้ผ้าลาย 70 เปอร์เซ็นต์ ควรใช้ผ้าพื้น 30 เปอร์เซ็นต์ หรือในบางชุดในผ้าพื้น 70 เปอร์เซ็นต์ ใช้ผ้าลาย 30 เปอร์เซ็นต์ เพื่อให้เกิดความสมดุล และสวยงาม
สี (color)	<ul style="list-style-type: none"> ◆ การใช้สีในการออกแบบ ใช้สีที่มีความกลมกลืนและใช้สีเชื่อมโยงกัน เพื่อนำไปสวมใส่สลับกันได้ 1 คอลเลกชัน (mix and match) ◆ การใช้สีในการออกแบบ แบ่งเป็น 30:70 เปอร์เซ็นต์

ภาพที่ 3 ผลงานการออกแบบร่าง

ภาพที่ 4 ผลงานการสร้างสรรค์เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายสตรี

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผ้าทอลายดอกบ๊อบได้ถอดแบบมาจากดอกบ๊อบ พันธุ์ไม้มงคลพระราชทานของจังหวัดพิษณุโลก เพื่อนำเสนอเรื่องราวเฉพาะที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดผ่านการสร้างสรรค์ศิลปะผ้าทอ โดยใช้เทคนิคการมัดหมี่แบบเส้นพุ่งมาทอให้เกิดลวดลาย เนื่องจากการทอแบบมัดหมี่สามารถกำหนดขนาดลวดลายของดอกบ๊อบให้มีขนาดเล็กหรือใหญ่ได้ตามความต้องการของช่างทอ เส้นใยที่ใช้ทอลวดลายใช้สีชาตามสีธรรมชาติของดอกบ๊อบและใช้สีม่วงเป็นสีพื้นเพราะเป็นสีประจำจังหวัด เพื่อสร้างให้ลวดลายของดอกมีความโดดเด่นในผ้าหนึ่งผืนได้สร้างลวดลายให้มีความแตกต่างกัน 3 ส่วนคือ ส่วนแรกจะเป็นสีพื้น ส่วนชายเชิง และส่วนลวดลายดอกเป็นการสร้างสรรค์โดยช่างทอเพื่อให้ผืนผ้ามีความสวยงามจากความต่าง ต่อมามีการใช้สีพื้นเป็นสีอื่น ๆ เช่น สีเหลือง สีฟ้า สีชมพู สีแดง สีดำ เป็นต้น ตามโอกาสและการใช้งานที่หลากหลายมากขึ้น เนื่องจากสีมีอิทธิพลในเรื่องของสัญลักษณ์ ความเชื่อทางด้านจิตวิทยา เช่น สีประจำวัน ฤดูกาล การครบรอบ งานประเพณี (Siripant, 2016: 97) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ เมธีวดี พยัฆประโคน (Phayakprakhon, 2017: 42) ที่ได้ออกแบบและพัฒนาลวดลายผ้าโฮลแบบร่วมสมัย

โดยการนำความรู้เรื่องเทคนิคและกระบวนการผลิตผ้ามัดหมี่พื้นบ้านในจังหวัดสุรินทร์มาต่อยอดกับหลักการออกแบบร่วมสมัยนั้นควรผสมร่วมกับประโยชน์ใช้สอยตามยุคสมัยอย่างสมดุล และกำหนดสัดส่วนของสีเส้นผ้าให้สอดคล้องกับรูปแบบการใช้งานในวิถีชีวิตปัจจุบัน จะช่วยให้ผ้าเพิ่มกลุ่มตลาดเป้าหมายได้ กล่าวได้ว่าการพัฒนาผ้าทอให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์การใช้สอยตามความจำเป็นของผู้คนในสังคมเป็นการก่อให้เกิดพลวัตของลวดลายผ้าทอมือพื้นบ้านและการสืบทอดอาชีพของช่างทอผ้ารุ่นใหม่ นอกจากนี้การทอลวดลายดอกบ๊อบยังได้ใช้การสลับช่องว่างของแต่ละดอกในระยะเท่า ๆ กัน และมีความต่อเนื่องของลาย สอดคล้องกับที่ศิริเพ็ญ ภูมภิัญญ (Pumahapinyo, 2020: 113) กล่าวไว้ว่าการเน้นการจัดวางในระยะเท่า ๆ กัน จะเป็นการแสดงเอกลักษณ์ของลวดลายให้มีความโดดเด่น ทำนองเดียวกับรัชชชัย แสงน้ำเพชร (Saengnamphet, 2017: 45) ที่ได้กล่าวว่างองค์ประกอบของการออกแบบลายต้องมีตัวลาย ขนาดสัดส่วน ช่วงจังหวะและบริเวณว่าง สิ่งเหล่านี้สามารถกระตุ้นเร้าความรู้สึกจากการรับรู้และเกิดความงามได้ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าศิลปะผ้าทอลายดอกบ๊อบเป็นการนำภูมิปัญญาการทอผ้าผสมผสานกับหลักการทางศิลปะและจินตนาการของช่างทอ

รวมถึงคำนึงถึงวัตถุประสงค์การนำไปใช้ให้สอดคล้องกับสมัยนิยมได้หลากหลายโอกาส

2. การออกแบบและสร้างสรรค์เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายสตรีจากผ้าทอลายดอกป๊อป ได้ผลงานต้นแบบ 1 คอลเลกชันจำนวน 10 ชุด ประกอบด้วย ชุดเดรส ชุดกระโปรง ชุดกางเกง เพื่อรองรับกับความหลากหลายของกลุ่มเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ คือ เป็นสตรีวัยทำงาน อายุ 25-45 ปี รูปแบบที่ได้สามารถประยุกต์ใช้ได้หลากหลายโอกาส (mix and match) ภาพลักษณ์ของชุดสามารถสวมใส่ในโอกาสทางการและในชีวิตประจำวันได้ นอกจากนี้การกำหนดใช้ผ้าสีพื้นมาช่วยในการออกแบบชุดไม่ให้เกิดลวดลายมากเกินไปด้วยการแบ่ง 30:70 เปอร์เซนต์ ทำให้เกิดความสวยงาม และชุดมีจุดเด่นจากการตกแต่งด้วยเทคนิคจีบระบาย จังหวะการวางลวดลายตกแต่งช่วยสร้างความน่าสนใจให้กับชุด ผลงานการตัดเย็บมีความประณีต ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการออกแบบและสร้างสรรค์ได้พิจารณาลักษณะของเนื้อผ้า คุณสมบัติของผิวสัมผัสของผ้า ลวดลาย สี สัน แล้วนำแนวคิดการออกแบบเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายสตรี องค์ประกอบศิลป์ และการออกแบบแฟชั่นที่ยั่งยืนที่ใช้ผ้าเป็นวัสดุหลัก ลดการใช้วัสดุชนิดอื่น ๆ เน้นการใช้ประโยชน์จากผ้าทั้งผืน ลดเศษผ้าเหลือทิ้ง มาเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ สอดคล้องกับอัจฉรา สโรบล (Sarobol, 2018: 10-30) ที่กล่าวว่า การออกแบบเสื้อผ้าควรนำเรื่องเส้น สี พื้น ที่ พื้นผิว รูปแบบรูปร่างเส้นกรอบนอก มาพิจารณาเพื่อวางแนวทางการออกแบบ จะทำให้ผลงานที่ได้มีความสวยงามและช่วยส่งเสริมบุคลิกภาพที่ดีให้กับผู้สวมใส่ นอกจากนี้การกำหนดกลุ่มเป้าหมายเพื่อศึกษาข้อมูลเชิงลึก ได้แก่ รูปแบบการใช้ชีวิต เพศ อายุ อาชีพ สถานภาพ รายได้ต่อเดือน ภาพลักษณ์หรือสไตล์ที่เหมาะสม ธรรมเนียมของการบริโภค ธรรมเนียมของที่อยู่อาศัย กิจกรรมในชีวิตประจำวัน จะยิ่งทำให้การออกแบบได้ตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายทั้งด้านความพึงพอใจและประโยชน์การใช้สอย สอดคล้องกับ Rahman and Kharb (2018: 288) ที่กล่าวว่า ความพอดีของเสื้อผ้าและความสบายถือเป็นสองสัญญาณที่สำคัญที่สุดสำหรับผู้บริโภค

3. การประเมินการสร้างสรรค์เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายสตรีจากผ้าทอลายดอกป๊อป พบว่า เป็นกระบวนการที่เหมาะสม เนื่องจากได้มีการนำข้อมูลของกลุ่มเป้าหมายและวัตถุประสงค์เบื้องต้น คือ ลักษณะและคุณสมบัติของผ้าทอมาวิเคราะห์ แล้วนำองค์ประกอบของหลักการออกแบบเสื้อผ้าและการออกแบบแฟชั่นที่ยั่งยืนมาเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์

จึงทำให้ได้ผลงานที่สวมใส่ได้จริงและใส่ได้หลายลักษณะประกอบด้วย ชุดเดรส ชุดกระโปรง และชุดกางเกง รองรับลักษณะของรูปร่างผู้สวมใส่ รูปแบบสามารถนำเสนอให้ลวดลายทอของผ้าดอกป๊อปมีความโดดเด่น กำหนดตำแหน่งการวางลวดลายได้เหมาะสม และไม่มีเศษเหลือทิ้ง ใช้ทุกส่วนของลวดลายตามหลักการออกแบบแฟชั่นที่ยั่งยืน รวมถึงมีการใช้เทคนิคการตกแต่งด้วยเทคนิคการเย็บจีบระบายเพื่อลดการใช้วัสดุชนิดอื่น ๆ จะเห็นว่ากระบวนการสร้างสรรค์สอดคล้องกับกระบวนการออกแบบเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายสตรีของ ฐปนีย์ ศรีแก้ว และตติยา เทพพิทักษ์ (Srikaew & Theppituck, 2017: 129) ที่ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นตอนการศึกษาค้นคว้าข้อมูลของกลุ่มเป้าหมาย โครงร่างของเครื่องแต่งกาย 2) ขั้นตอนการออกแบบการเลือกใช้ผ้า การเลือกใช้สี การกำหนดประเภทของเครื่องแต่งกายหรือโอกาสในการสวมใส่ และ 3) ขั้นตอนการพัฒนา เป็นการสร้างโครงสร้างเครื่องแต่งกายและการจัดทำต้นแบบ นอกจากนี้กระบวนการสร้างสรรค์ได้ใช้การมีส่วนร่วมระดมความคิดระหว่างผู้วิจัยที่เป็นนักออกแบบกับช่างตัดเย็บ จึงทำให้แนวคิดสามารถนำเสนอออกมาเป็นผลิตภัณฑ์ต้นแบบได้จริง สอดคล้องกับการสร้างสรรค์ของ วริธ รัตนไพศาลกิจ, พรเทพ เลิศเทวศิริ และอินทิรา พรหมพันธุ์ (Rattanaphaisankit, Lerttevasiri, & Phrompan, 2021: 119) ซึ่งได้กล่าวว่า การสร้างสรรค์ควรเริ่มจากการค้นพบปัญหา รวบรวมข้อมูลเพื่อระบุปัญหา แล้วระดมความคิด จากนั้นดำเนินการสร้างต้นแบบ เพื่อให้เกิดผลลัพธ์เชิงประยุกต์และใช้ได้จริง

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการออกแบบเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายจากศิลปะผ้าทอลายดอกป๊อปสำหรับกลุ่มเป้าหมายอื่น เช่น วัยรุ่น วัยเด็ก ทั้งเพศชายและเพศหญิง เพื่อให้เกิดความหลากหลาย
2. ควรมีการนำศิลปะผ้าทอลายดอกป๊อปไปพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ในหมวดอื่น ๆ นอกจากเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย เช่น ผลิตภัณฑ์ของใช้ ของที่ระลึก ของประดับตกแต่งสถานที่ต่าง ๆ
3. ควรมีการพัฒนาสร้างสรรค์ศิลปะผ้าทอลายดอกป๊อปให้มีผิวสัมผัสที่หลากหลาย เช่น ตรงส่วนของลายดอกเป็นลายนูน หรือมีการใช้เส้นใยลักษณะอื่นในการทอแบบผสมผสาน เป็นต้น
4. ควรมีการนำผลิตภัณฑ์ต้นแบบที่ได้ไปสำรวจความคิดเห็นหรือความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายในมิติของการตลาด

References

- Chawalawan, Jitrapee. (2012). **Apparel Design and Scketch** (การออกแบบเครื่องแต่งกายสมัยใหม่). Bangkok: Odeon Store.
- Chudhavipata, Wattana. (2012). **Textile: Reflection of Thai Traditions** (ผ้าทอกับชีวิตคนไทย). Bangkok: Dhurakij Pundit University.
- Jitchinakul, Khanitta. (2009). **Local Textile Patterns: From Household to Business Sections** (พัฒนาการลวดลายผ้าพื้นเมืองจากครัวเรือนสู่ภาคธุรกิจ). [Online]. Retrieved September 15, 2021 from <https://scholar.utcc.ac.th/server/api/core/bitstreams/dfcd e5fc-b67f-4e4a-812a-9507d84bf016/content>
- Phanichphant, Vithi. (2004). **Thai Fabrics and Knitwear** (ผ้าและสิ่งถักทอไทย). Chiang Mai: Silkworm Books.
- Phayakprakhon, Maywadee. (2017). Design and Development of Hol Pattern to Contemporary Design (การออกแบบพัฒนาลวดลายผ้าไหมโฮลเปราะแบบร่วมสมัย). Paper presented at the **Conference on Wisdom to the Future**, Khon Kaen. June 15-16.
- Pumahapinyo, Siripen. (2020). Pattern graphic design of printed fabric to present the identity of Phetchaburi Karen's woven fabric (การออกแบบลวดลายเรขศิลป์ผ้าพิมพ์ลายจากอัตลักษณ์ผ้าทอกะเหรี่ยง อำเภอนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี). **Journal of Humanities and Social Sciences Review**, 22(2): 100-121.
- Rahman, O., & Kharb, D. (2018). Fashion innovativeness in India: Shopping behaviour, clothing evaluation and fashion information sources. **International Journal of Fashion Design, Technology and Education**, 11(3): 287-298.
- Rattanaphaisankit, Rawit, Lerttevasiri, Pornthep, & Phrompan, Intira. (2021). A learning management guideline based on design thinking process for creating local product (แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการคิดเชิงออกแบบเพื่อการสร้างสรรคผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น). **Fine Arts Journal: Srinakharinwirot University**, 25(1): 119-136.
- Saengnamphet, Thawatchai. (2017). **Lines** (เส้นสายลายเส้น). Bangkok: Odeon Store.
- Sarobol, Atchara. (2018). **Fashion Design and Application** (การออกแบบเสื้อผ้า มิติทางวิชาการสู่การประยุกต์ใช้). Chiang Mai: Research Administration Center, Chiang Mai University.
- Siripant, Sakda. (2016). **Colour in Art, Culture, Science & Industry** (สีในศิลปวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์และอุตสาหกรรม). Bangkok: Amarin Printing and Publishing.
- Somnoey, Keeratiya. (2011). **Fashion Design** (การวาดภาพแฟชั่นและการออกแบบเสื้อผ้า). Bangkok: Wadsilp.
- Srikaew, Thapanee, & Theppituck, Tatiya. (2017). Design of female apparel for the green consumer (การออกแบบเครื่องแต่งกายสตรีสำหรับผู้บริโภคสีเขียว). **Art and Architecture Journal Naresuan University**, 8(1): 125-141.
- Srisuwan, Preeda, & Utiswannakul, Patcha. (2019). The creation of sustainable fashion (การออกแบบแฟชั่นยั่งยืน). **Veridian E-Journal, Silpakorn University (Humanities, Social Sciences and Arts)**, 12(5): 711-728.